

Integration – analys: Utrikes födda i pensionsåldern

2012

LE0105

Innehåll

0	Allmänna uppgifter	2
0.1	Ämnesområde	2
0.2	Statistikområde	2
0.3	SOS-klassificering	2
0.4	Statistikansvarig	2
0.5	Statistikproducent	2
0.6	Uppgiftsskyldighet	2
0.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	2
0.8	Gallringsföreskrifter	3
0.9	EU-reglering	3
0.10	Syfte och historik	3
0.11	Statistikanvändning	3
0.12	Uppläggning och genomförande	4
0.13	Internationell rapportering	4
0.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	4
1	Översikt	5
1.1	Observationsstorheter	5
1.2	Statistiska målstorheter	5
1.3	Utfloeden: statistik och mikrodata	6
1.4	Dokumentation och metadata	7
2	Uppgiftsinsamling	8
2.1	Ram och ramförfarande	8
2.2	Urvalsförfarande	8
2.3	Mätinstrument	8
2.4	Insamlingsförfarande	8
2.5	Databeredning	8
3	Statistisk bearbetning och redovisning	10
3.1	Skattningar: antaganden och beräkningsformler	10
3.2	Redovisningsförfaranden	11
4	Slutliga observationsregister	12
4.1	Produktionsversioner	12
4.2	Arkiveringsversioner	12
4.3	Erfarenheter från senaste undersökningsomgången	12

0 Allmänna uppgifter

0.1 Ämnesområde

Ämnesområde:

Levnadsförhållanden

0.2 Statistikområde

Statistikområde:

Levnadsförhållanden

0.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS)

Nej

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

0.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation:	Statistiska centralbyrån
Postadress:	Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress:	Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktperson:	Karin Lundström
Telefon:	08-506 94 187
Telefax:	08-506 94 772
E-post:	integration.analys@scb.se

0.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation:	Statistiska centralbyrån
Postadress:	Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress:	Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktperson:	Karin Lundström/Anna Wilén/Inger Huggare
Telefon:	08-506 94 187/08-506 94 079/08-506 94 864
Telefax:	08-506 94 772
E-post:	integration.analys@scb.se

0.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99). Studier inom *Integration – analys* baseras till stor del på uppgifter från databasen STATIV som hämtar uppgifter om den folkbokförda befolkningen från *Registret över totalbefolkningen* (RTB). RTB bygger i sin tur på uppgifter som Skatteverket levererar från folkbokföringen. Många av de variabler som används i analyserna

används även i befolkningsstatistiken och enligt förordningen om den officiella statistiken, SFS 2001:100, ska Skatteverket lämna de uppgifter som behövs för befolkningsstatistiken till SCB.

I årets rapport används även uppgifter från *Undersökningarna av levnadsförhållanden* (ULF/SILC), som är en frivillig undersökning.

0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

0.8 Gallringsföreskrifter

Grunduppgifterna hämtas från redan befintliga register på SCB. Datamaterialet har sammanställts särskilt för denna rapport och personuppgifterna gallras så fort resultaten tagits fram.

0.9 EU-reglering

Rapporten *Utrikes födda i pensionsåldern* berörs inte av någon EU-reglering.

0.10 Syfte och historik

Till följd av Integrationsverkets nedläggning i juni 2007 övertog SCB samordnings-, utvecklings- och driftansvaret av databasen STATIV. SCB skall även publicera analyser inom området integration, främst med utgångspunkt i databasen STATIV. År 2008 publicerades den första rapporten i serien Integration. Årets rapport *Integration – utrikes födda i pensionsåldern* är den femte som SCB publicerar och syftet är att beskriva levnadsförhållandena bland utrikes födda i åldrarna 65 år och äldre.

0.11 Statistikanvändning

Integrationsfrågor är av ett allmänt samhällsintresse, där departement och myndigheter är huvudanvändarna. Analyserna bör även vara av relevans för media, studerande och allmänhet för att belysa olika frågeställningar inom integrationsområdet.

0.12 Uppläggning och genomförande

I rapportern redovisas levnadsförhållandena för den utrikes födda befolkningen i åldrarna 65 år och äldre ur olika perspektiv, i jämförelse med den inrikes födda befolkningen i samma ålder. I rapporten studeras inkomster, sysselsättning, familj, sociala relationer, boende, hälsa och fritid. Uppgifterna kommer dels från SCB:s totalräknade register och dels från urvalsundersökningen Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC). I rapporten redovisas även uppgifter från Socialstyrelsens register över socialtjänstinsatser till äldre och personer med funktionsnedsättning.

0.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering görs.

0.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Ej relevant eftersom varje rapport är av engångskaraktär.

1 Översikt

1.1 Observationsstorheter

Observationsstorheten som studeras i rapporten är individer 65 år eller äldre. Den statistik som bygger på registeruppgifter avser befolkningen 65 år och äldre per den 31 december 2010. Samtliga individer som var folkbokförda i slutet av 2010 ingår med undantag för statistiken över inkomster. Där ingår endast de individer som var folkbokförda både i början och slutet av 2010. Dessutom har de som tillhörde en familj utan registrerad inkomst exkluderats. Uppgifterna från ULF/SILC avser åren 2010 och 2011 och de individer som var 65 år och äldre i slutet av respektive år.

1.2 Statistiska målstorheter

I rapporten redovisas nedanstående variabler efter redovisningsgrupp i olika kombinationer, exempelvis könsfördelning efter världsdel eller nettoinkomst efter utrikes/inrikes födda, kön och utbildningsnivå. Uppdelning efter utrikes/inrikes födda görs genomgående i rapporten.

Objektgrupp		Variabel	Mått
Population	Indelning i redovisningsgrupper		
Befolkningen 65 år och äldre	Kön	Världsdel	Antal
	Ålder (<i>grupperat</i>)	Kön	Andel
	Utrikes/inrikes födda	Ålder	Medianinkomst
	Världsdel	Vistelsetid i Sverige	Inkomstspridning (<i>P10, P20, P80 och P90, dvs. gränsvärdet för inkomst för t.ex. de 10 procent med lägst inkomst</i>)
	Vistelsetid i Sverige	Ålder vid invandring	
	Ålder vid invandring (<i>6 grupper</i>)	Kommungrupp	
	Utbildningsnivå (<i>förgymnasial, gymnasial eller eftergymnasial</i>)	Förvärvsarbete	
		Företagare	
		Näringsgren	
		Nettoinkomst	
		Lägst nettoinkomst (<i>andel som tillhör de 10 procent med lägst inkomst</i>)	
		Högst nettoinkomst (<i>andel som tillhör de 10 procent med högst inkomst</i>)	
		Pensionens sammansättning (<i>uppdelat i allmän pension, tjänstepension och privat pension</i>)	

fortsättning

Objektgrupp		Variabel	Mått
Population	Indelning i redovisningsgrupper		
		Garantipension Behovsprövade bidrag Civilstånd Make/maka utrikes/inrikes född Umgänge med barn Umgänge med syskon Avstånd till barn (<i>barn boende i den egna kommunen, i länet eller i annat län</i>) Umgänge med släktingar, vänner och bekanta Har ingen nära vän Svår värk i händer, armbågar eller knän Svår värk i rygg eller höft Svår värk i skuldror, nacke och axlar Har rörelsehinder Har nedsatt hörsel Har nedsatt syn Har avstått från att gå ut på kvällen av rädsla att bli överfallen eller hotad Gjort en resa Tillgång till fritidshus Bostadstyp Hemtjänst	

1.3 Utflöden: statistik och mikrodata

Statistiken presenteras som tabeller och diagram med analyserande text. I avsnitt 1.2 *Statistiska målstorheter* beskrivs översiktligt vilken statistik som publiceras. Mikrodata som ligger till grund för statistiken gallras så snart statistiken är framtagen.

1.4 Dokumentation och metadata

Statistiken är dokumenterad enligt SCB:s dokumentationssystem. Framställningen av statistiken beskrivs i *SCBDOK* (föreliggande dokument). Statistikens kvalitet beskrivs i *Beskrivning av statistiken (BaS)*. Statistikens framställning och kvalitet beskrivs också i avsnittet *Fakta om statistiken* i rapporten *Integration – utrikes födda i pensionsåldern (Integration: rapport 5)*. Dokumenten och rapporten finns publicerade på www.scb.se/le0105.

Statistiken bygger på uppgifter från databasen STATIV, Historiska befolkningsregistret, Flergenerationsregistret, Inkomst- och taxeringsregistret och Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC). Dokumentation av dessa register och undersökningar finns på SCB:s webbplats. I statistiken ingår även uppgifter från Socialstyrelsens register över socialtjänstinsatser till äldre och personer med funktionsnedsättning. Innehåll och kvalitet i detta register beskrivs på Socialstyrelsens webbplats (www.socialstyrelsen.se).

2 Uppgiftsinsamling

2.1 Ram och ramförfarande

I rampopulationen ingår individer 65 år eller äldre som var folkbokförda i Sverige den 31 december 2010. Populationen hämtas från databasen STATIV, som i sin tur bygger på uppgifter från folkbokföringen.

2.2 Urvalsförfarande

Uppgifterna som kommer från register är totalräknade. Urvalsförfarandet i ULF/SILC beskrivs i dokumentationen *SCBDOK* för undersökningen som finns publicerad på www.scb.se/ulf.

2.3 Mätinstrument

Statistiken bygger till största delen på uppgifter från administrativa register men också på en urvalsundersökning. De register som används är STATIV, Historiska befolkningsregistret, Flergenerationsregistret, Inkomst- och taxeringsregistret samt Socialstyrelsens register över socialtjänstinsatser till äldre och personer med funktionsnedsättning.

Urvalsundersökningen som används är *Undersökningarna av levnadsförhållanden* (ULF/SILC) som är en intervjuundersökning. Frågeformuläret finns publicerat på www.scb.se/ulf.

2.4 Insamlingsförfarande

Grunddata samlas in till de register som nämns i punkt 2.3 *Mätinstrument*. Insamlingen i ULF/SILC genomförs via datorstödda telefonintervjuer. I vissa fall genomförs indirekta intervjuer med någon annan än intervjupersonen, exempelvis på grund av åldersskäl, se vidare dokumentation för ULF/SILC på www.scb.se/ulf.

2.5 Databeredning

Registermaterialet som används är en sammanställning av variabler från ett flertal register. Vid framställningen av detta datamaterial görs inga ytterligare bearbetningar. Databeredning och bearbetningar görs däremot vid framställningen av de register som används som underlag till statistiken. Utöver registerstatistik redovisas statistik från *Undersökningarna av levnadsförhållanden*. De uppgifter som hämtas från respektive register och undersökning redovisas nedan:

STATIV

Databasen STATIV är en longitudinell individdatabas avsedd för att användas för integrationspolitiska studier. De uppgifter som hämtats från STATIV är: kön, ålder, födelseland, invandringsår, tid i Sverige, kommun,

civilstånd, förvärvsarbete, boendeform samt uppgifter om make/makas födelseland och om barns folkbokföringskommun och län.

Historiska befolkningsregistret

Historiska befolkningsregistret (HBR) är en longitudinell databas som bygger på uppgifter från RTB. I HBR ingår samtliga personer som varit folkbokförda i Sverige från 31 december 1968 till 31 december 2011, med uppgifter om bland annat invandring. HBR har använts för att beräkna ålder vid invandring för utrikes födda. Läs mer under punkt 3.1 *Skattningar: antaganden och beräkningsformler*.

Flergenerationsregistret

I Flergenerationsregistret finns kopplingar mellan barn och föräldrar. Här används denna information för att beräkna hur många äldre som har barn boende i Sverige. Läs mer under punkt 3.1 *Skattningar: antaganden och beräkningsformler*.

Inkomst- och taxeringsregistret

Inkomst- och taxeringsregistret innehåller uppgifter om exempelvis förvärvsinkomst, pensioner, transfereringar och bidrag. Registret baseras på registeruppgifter från Skatteverket, Försäkringskassan och andra myndigheter. I denna rapport redovisas individens nettoinkomst uppdelad i olika inkomstslag. Uppgift om nettoinkomst redovisas endast för de som var folkbokförda både i början och slutet av 2010. Dessutom har de som tillhör en familj utan registrerad inkomst exkluderats.

Registret över socialtjänstinsats för äldre och personer med funktionsnedsättning

Socialstyrelsen ansvarar för registret som innehåller uppgifter om kommunala insatser till äldre och personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen. De uppgifter som redovisas i denna rapport är permanent boende i särskilda boendeformer och beviljad hemtjänst enligt socialtjänstlagen. Uppgifterna avser den 1 november 2010.

Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

Efter genomförd intervju i ULF/SILC sker registrering, rättning och kodning. Den kodning som görs beskrivs närmare i dokumentationen SCBDOK för undersökningen som finns publicerad på www.scb.se/ulf. I denna rapport redovisas uppgifter om boendeförhållanden, ekonomi, fritid, hälsa och sociala relationer. Den statistik som redovisas i denna rapport gäller åren 2010–2011.

3 Statistisk bearbetning och redovisning

3.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler

Nedan beskrivs de antaganden som görs för variabler som ingår i datamaterialet.

Ålder vid invandring

Ålder vid invandring är beräknat utifrån invandringsår och avser ålder vid invandringsårets slut. För de flesta utrikes födda i åldrarna 65 år och äldre finns uppgift om senaste invandringsår. För 87 procent av den utrikes födda befolkningen i åldern 65 år eller äldre gäller att de bara har *ett* invandringsår i registret. För övriga 13 procent saknas antingen uppgift om senaste invandringsår eller så finns det uppgift om mer än en invandring sedan 1969. För dessa personer skattas ålder vid invandring genom att den totala tiden en person varit folkbokförd i Sverige under perioden 1969-2010 dras ifrån åldern vid slutet av år 2010. I många av dessa fall underskattas sannolikt tiden i Sverige och ålder vid invandringen antas alltså vara högre än den faktiskt är. Det gäller särskilt för de personer som varit folkbokförda i Sverige under hela perioden 1969-2010.

Civilstånd

Uppgifterna avser det juridiska civilståndet. Personer som är gifta men inte bor tillsammans med sin make eller maka räknas fortfarande som gifta. I redovisningen ingår registrerade partnerskap bland gifta, upplösta partnerskap bland skilda och änkor/änklingar från registrerade partnerskap ingår bland änkor/änklingar.

Make/maka utrikes/inrikes född

Uppgifter om partnern är utrikes eller inrikes född kan endast redovisas för de med sin make/maka bosatt i Sverige. Omkring 10 procent av utrikes födda kvinnor 65 år eller äldre och 3 procent av utrikes födda äldre män är gifta men uppgift om partner saknas, på grund av att deras make/maka inte är bosatt i Sverige. Andelen där uppgift saknas ökar med ålder vid invandringen och bland kvinnor som invandrat vid 65 eller senare har drygt hälften en make som inte bor i Sverige.

Avstånd till barn

Avståndet till barnen är beräknat för de personer som har barn folkbokförda i Sverige och här redovisas var det barn som bor närmast finns, i den egna kommunen, i en annan kommun i det egna länet eller i ett annat län. Uppgiften är något osäker för de utrikes födda som invandrat senare i livet på grund av att kopplingen mellan föräldrar och barn om barnet har invandrat efter 18 års ålder oftast saknas.

Nettoinkomst

Nettoinkomst är summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster minus skatt och övriga negativa transfereringar. I befolkningen 65 år och

äldre utgörs inkomst i princip uteslutande av pension, lön- och näringsinkomst, kapitalinkomst och behovsprövade bidrag (bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd). Uppgift om nettoinkomst redovisas endast för de som var folkbokförda både i början och slutet av 2010. Dessutom har de som tillhör en familj utan registrerad inkomst exkluderats.

Förvärvsarbetande

Uppgift om förvärvsarbetande avser november månad 2010. Som förvärvsarbetande räknas personer som arbetat minst en timme i veckan.

Boendeform

Uppgift om boendeform anges utifrån form av taxeringsenhet (småhus, hyreshus eller övrig) och ägarkategori, vilket hämtas från STATIV, samt uppgift om boende i särskilda boendeformer, från Socialstyrelsens register över socialtjänstinsatser till äldre och personer med funktionsnedsättning. Boendeform redovisas i fem grupper. Med egna hem avses boende i småhus som ägs av någon i hushållet. Hyresrätt är antingen en hyreslägenhet i ett flerfamiljshus eller ett småhus som hyrs. Med bostadsrätt avses en lägenhet i ett flerfamiljshus, ett småhus eller en bostad klassificerad som övrig taxeringsenhet och som upplåts med bostadsrätt. Särskilt boende avser de som har permanent boende i ett behovsprövat boende som ges med stöd av socialtjänstlagen. Uppgift om särskilt boende avser 1 november 2010. I gruppen övriga ingår dels de boenden som inte klassificeras i någon av ovanstående kategorier och dels ett litet antal individer där uppgift om boendeform saknas.

3.2 Redovisningsförfaranden

Resultaten publiceras i rapporten *Integration – utrikes födda i pensionsåldern*. Rapporten publiceras i serien Integration och är tillgänglig på SCB:s webbplats (www.scb.se/le0105) och i tryckt form.

4 Slutliga observationsregister

4.1 Produktionsversioner

Det datamaterial som tagits fram för denna studie gallras efter statistikframställningen och något slutligt observationsregister sparas alltså inte.

4.2 Arkiveringsversioner

Ej aktuellt, se avsnitt 4.1 *Produktionsversioner*.

4.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången

Utrikes födda i åldrarna 65 år och äldre består i dag till stor del av personer som invandrat som arbetskraftsinvandrare från de nordiska länderna och från nuvarande EU-länder. Sammansättningen i gruppen äldre utrikes födda kommer förändras i framtiden, vilket har betydelse för levnadsförhållandena för denna grupp som helhet. Denna typ av studie bör därför upprepas om omkring 10 år för att belysa dessa förändringar.